

**Cornelius Richardus
Antonius van Bommel
1790 – 1852**

*De tweede
stichter van
Rolduc*

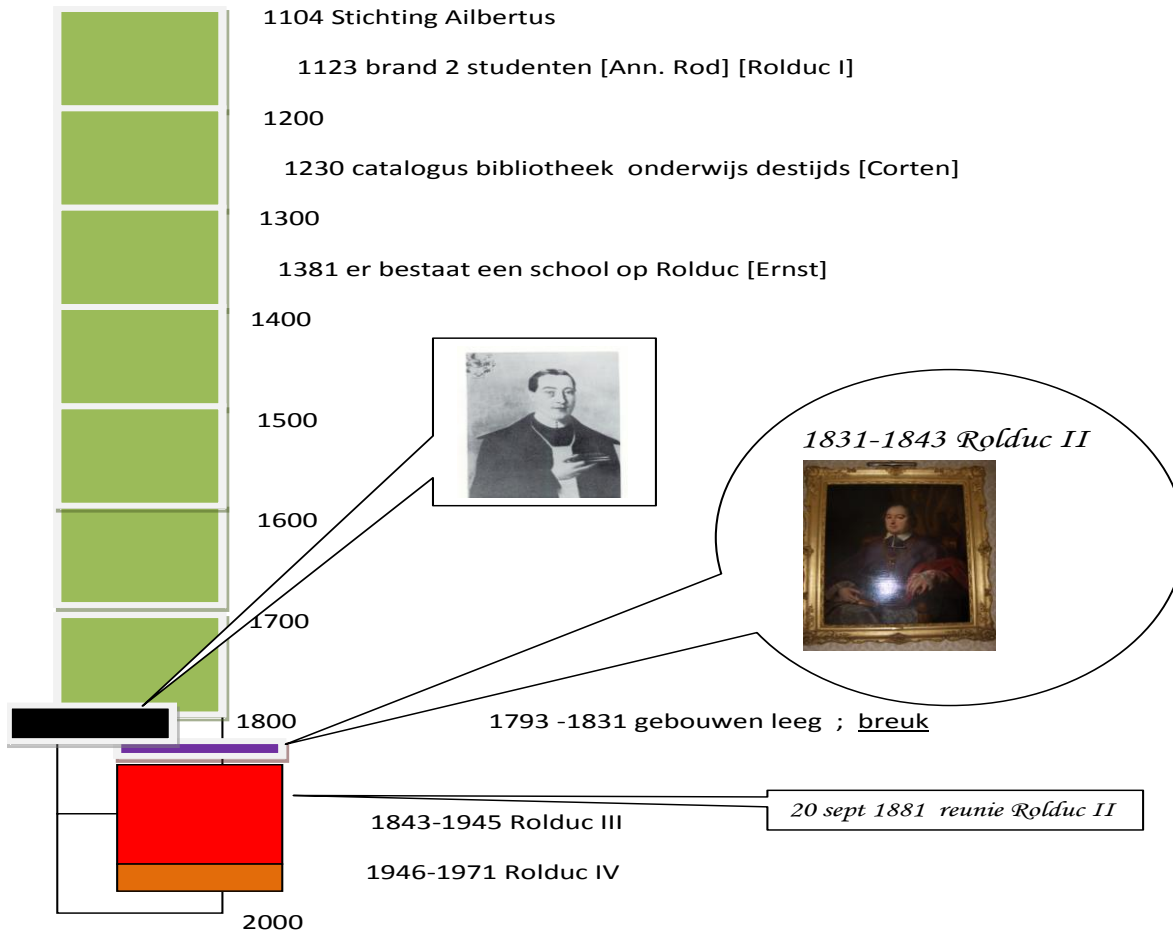

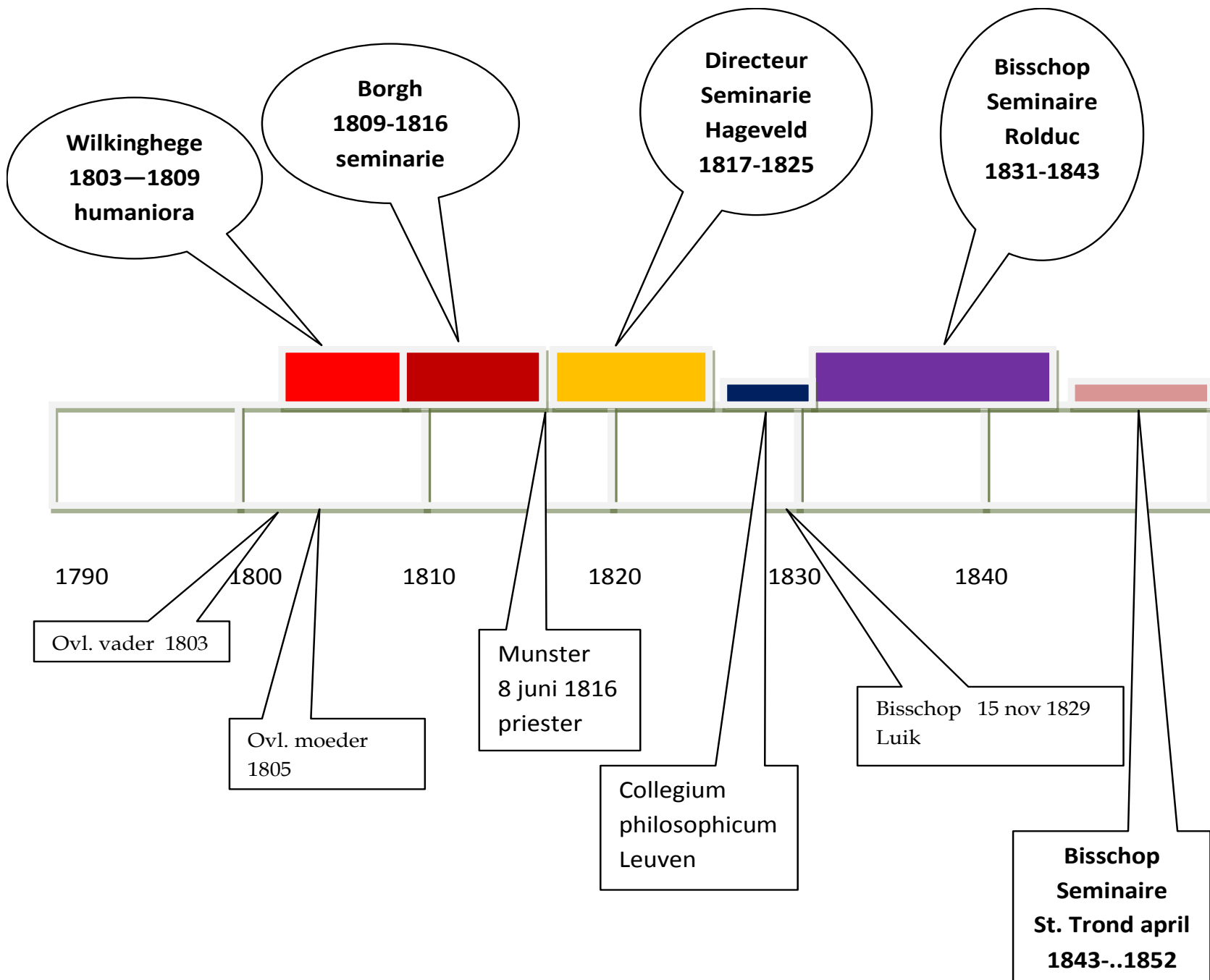
Prof. C. de Clercq :

“Het Luikse Rolduc was een nieuwe inrichting, die onmiddellijk een hoogtepunt bereikte dank zij het ononderbroken en vertrouwde contact tussen een zeer begaafde en ijverige bisschop en de jonge en knappe directeur en zijn leraren anderzijds. Deze omstandigheden, op zich van voorbijgaande aard, deden niettemin de rijke bron ontstaan waaruit het Roermondse Rolduc en het Luikse Sint-Truiden ontsproten zijn”.

Wat er van Rolduc na 1793 geworden zou zijn zonder de aanwezigheid van Rolduc II kan men zich nauwelijks voorstellen.

Dit wordt bevestigd en erkend door de woorden die directeur Corten wijdt aan de invloed van het reglement van van Bommel in zijn boek Rolduc in Woord en Beeld in het gedeelte over het Luiks Seminarie.

Der Kreis von Münster 1770-1806

Die Fürstin von Gallitzin im Kreis ihrer Freunde auf dem Landsitz in Münster-Angelmodde ; Leopold zu Stolberg , Amalia, Overberg, Dimitrij , Marianne,

- Van Bommel vindt prinses von Gallitzin een ‘engelachtig’ wezen met brillante talenten.
- Overberg is zijn biechtvader en tutor op Borgh; was ook biechtvader van Amalia von Gallitzin en *Anna-Katharina Emmerich*
- Op Stolberg houdt hij een lofrede. Stolberg’s werk ‘*Geschichte der Religion. J. Christi*’ in twaalf delen adoreert hij; hij schenkt het aan zijn leraar Prof. Rattier;
- Van Bommel verdiept zich in de kring van Munster : een katholiek bewustzijn recht uit het hart dat leidend is voor alle activiteiten en denken

*Amalia Fürstin von Gallitzin
geb. Gräfin von Schmettau.*

Grafen Leopold zu Stolberg 1750-1819

FRIEDRICH LEOPOLD GRAF ZU STOLBERG

geboren den 7ten November 1750,
gestorben den 5ten December 1819.

Leh. Anst. v. C. Hellfarth in Gotha

G e s c h i c h t e
der
Religion Jesu Christi.

Von
Friedr. Leop. Grafen zu Stolberg.

Elfter Theil.

Neue Ausgabe.

Mit Bewilligung des Verfassers.

W i e n, 1 8 1 7.

Gedruckt und verlegt bey Carl Gerold.

Hamburg, bey Perthes und Besser.

Friedrich Leopold wrote many odes, ballads, satires and dramas; among them the tragedy *Timoleon* (1784). He produced translations of the *Iliad* (1778), of *Plato* (1796-1797), *Aeschylus* (1802), and *Ossian* (1806); he published in 1815 a *Leben Alfreds des Grossen*, and a voluminous ***Geschichte der Religion Jesu Christi* (17 vols., 1806-1818).**

Other works include poetry, as *Ballads* (1779) and *Iambics* (1784), and other works, such as *Plays* (1787) and *Travels* (1791); and novels, such as *The Island* (1788). He also wrote a history of *Alfred the Great* (1816); a life of *St. Vincent de Paul*; translated passages from the works of St. Augustine, and also wrote meditations on the Holy Scriptures, which, however, together with the *Büchlein der Liebe*, and the polemical pamphlet *Kurze Abfertigung des langen Schmäh-schrifts des Hofrats Voss*, did not appear until after his death.

The *Collected Works of Christian and Friedrich Leopold zu Stolberg* were published in twenty volumes in 1820-1825; 2nd ed. 1827. Friedrich's correspondence with **FH Jacobi** will be found in Jacobi's *Briefwechsel* (1825-1827); that with Voss has been edited by O Hellinghaus (1891).

HANDLEIDING
VOOR
SCHOOLLEERAARS
TEN
PLATTEN LANDE.

UITGEGEVEN DOOR DE
MAATSCHAPPIJ:
TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

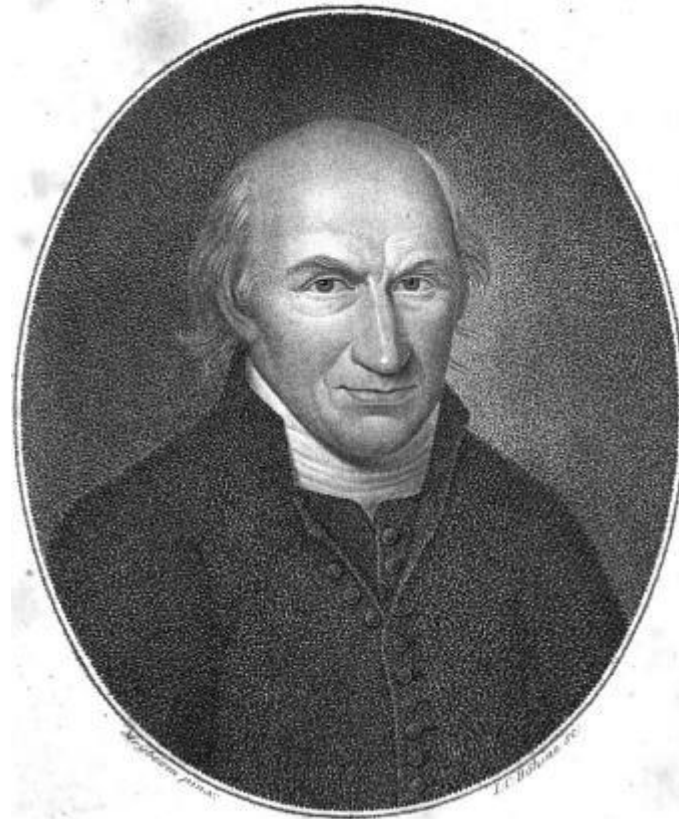
EERSTE STUKJE.

Te LEYDEN, DEVENTER en GRONINGEN, bij
D. DU MORTIER EN ZOON, J. H. DE LANGE,
en J. OOMKENS EN ZOON.
M D C C C V I I I.

Zyn stokregel bij alle onderwijs:

*tracht aen klare denkbeelden die de leerling
reeds heeft nieuwwe denkbeelden aen te knoopen,
wilt gy u eenig nut verzekeren van uwe lessen.*

Bernard Overberg

Bernard Overberg 1754-1826

- Regent priesterseminarie te Munster 1809; 55 jaar: cursus 2 jaar
 - De eigenschappen van een devoot en vroom priester werken zeer door in zijn werken;
 - Had aandacht voor iedereen; men kon altijd bij hem terecht; had een rustig gemoed; werd steeds vriendelijk ontvangen; men kon hem altijd storen; men had respect voor hem en vooral vertrouwen; zijn kennis zat niet enkel in zijn verstand maar ook in zijn hart;
 - Elke dag las hij een aantal hoofdstukken uit een Latijnse versie van Thomas van Kempen: de navolging van Christus
 - Las elke dag wandelend een uur het brevier; gewoonlijk bad hij luid;
 - Stond half 5 in de ochtend op; eerst God danken ;
 - Als de mensen zouden begrijpen welk een geluk men ten deel valt door het opdragen van de mis dan zou hen de hemel op aarde ten deel vallen; de gebukte houding herinnert ons aan de nederigheid en onwaardigheid tov God; het kussen van het altaar drukt onze liefde uit voor Christus; daarna wend ik me tot het volk en omarm dat en geef de vrede van Christus aan hen door; etc
 - hij treedt mensen altijd met achting en liefde tegemoet;
 - Overberg at 's middags en 's avonds met de seminaristen; als hij in de eetzaal kwam of eruit vertrok dan groette hij steeds vriendelijk de seminaristen; elke avond bad hij met hen het avondgebed;
 - Op zijn naamdag [20 aug] kreeg elke seminarist een halve fles wijn; alle seminaristen eerden hem als hun vader;
 - Hij let zeer streng op de handhaving der statuten;

Bernard Overberg 1754-1826

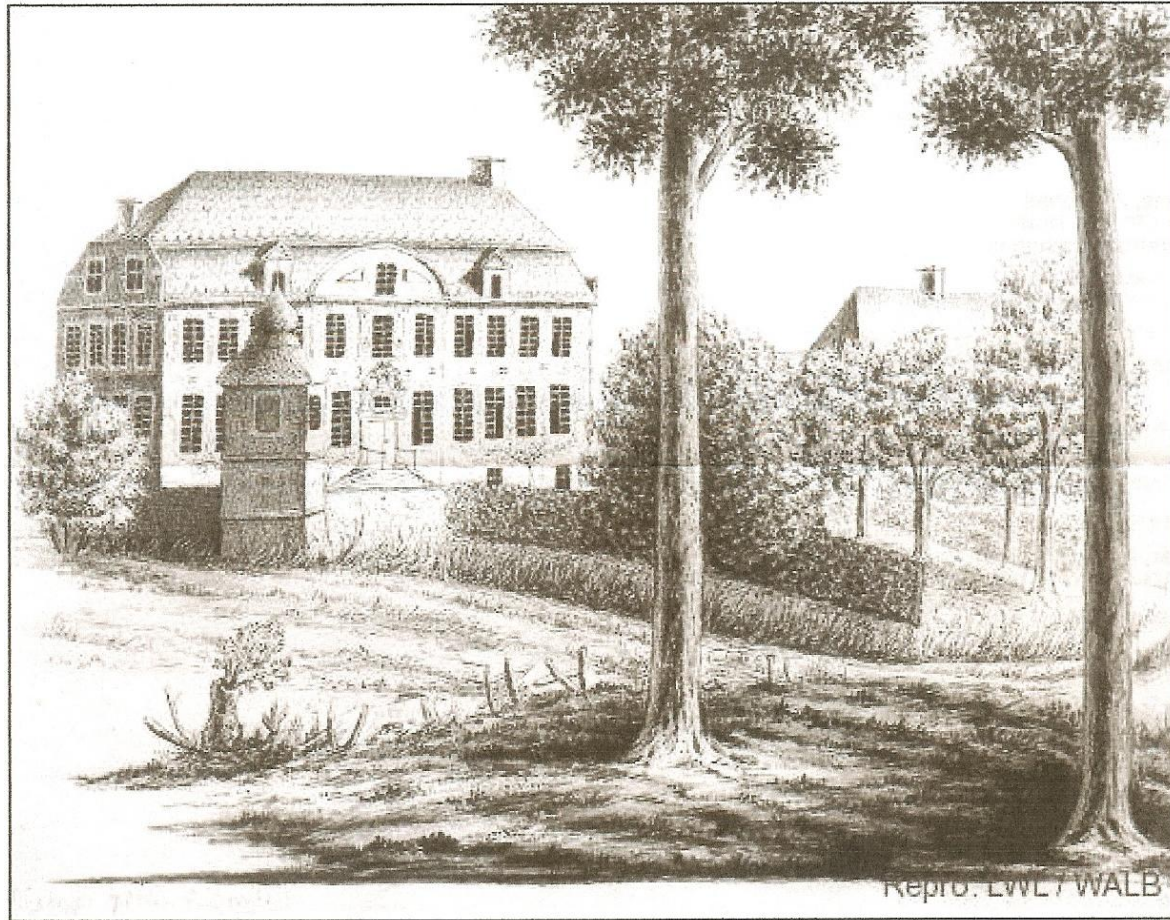
tot zijn leerlingen van de normaalschool

[Furstenberg stelt hem maart 1783 [-1809] als leider van normaalschool aan te Munster ; Cursus 2-3 maanden tijdens herftsvacantie; bijscholen;]

My beloved Friends,

- If you desire to honour God, let there be no levity or carelessness in your conduct;
- Teach, on all occasions, not only by your word, but by your conduct and habits;
- Inspire in your pupils obedience to, and respect for, their relations and their superiors; and take particular care not to weaken the consideration which children ought to have for their parents;
- Let the fear of God be visible in your actions, and in your manner on all occasions, especially in teaching religion;
- By active compassion for the misfortunes of your neighbors, you can excite in the children pity, and teach them the right manner of sympathizing with their fellow-creatures, in joy and in adversity;
- In a word, each virtue will appear to them more amiable , and more worthy of being imitated; and you will be more sure than ever, that they will seek to acquire it, if it be manifest in your conduct.

Schloss Wilkinghege um 1826

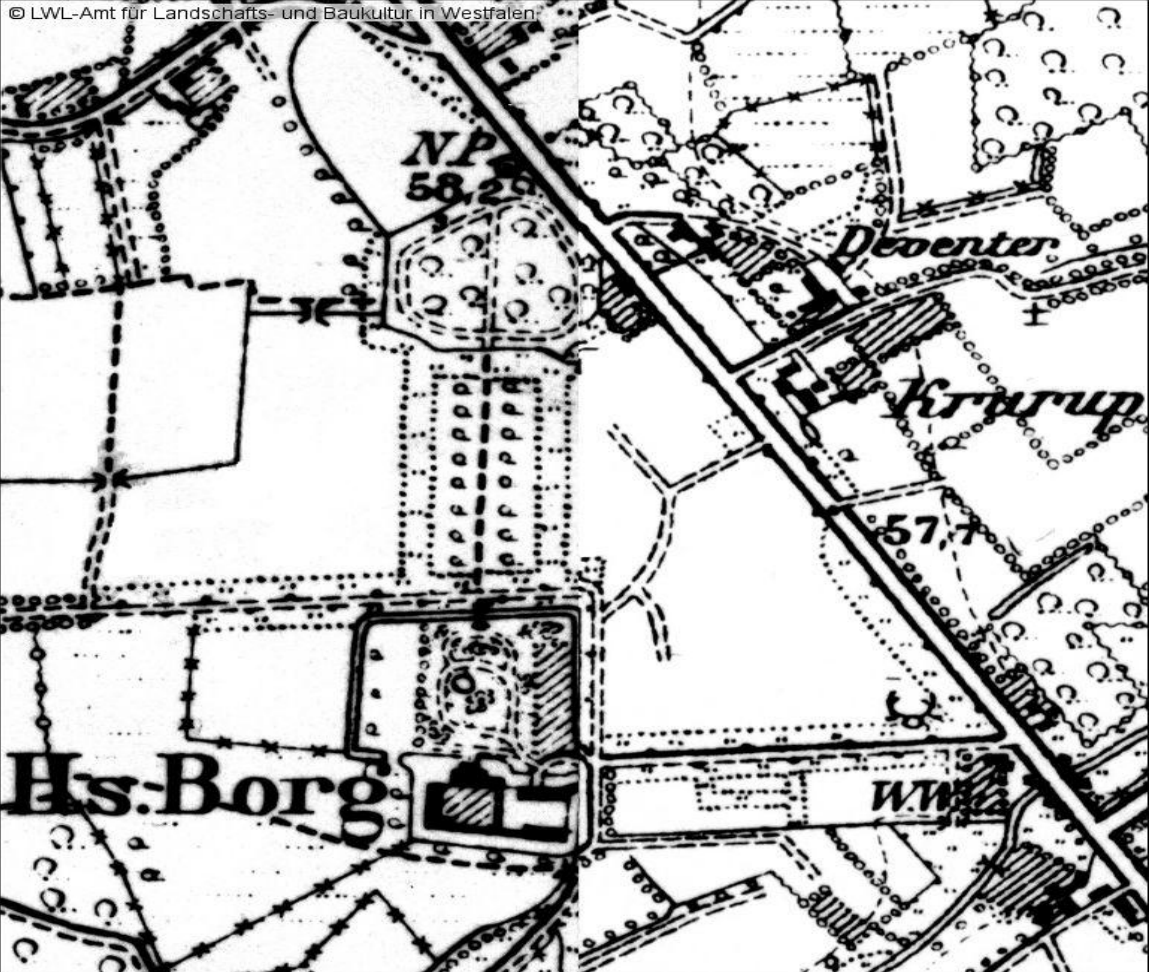

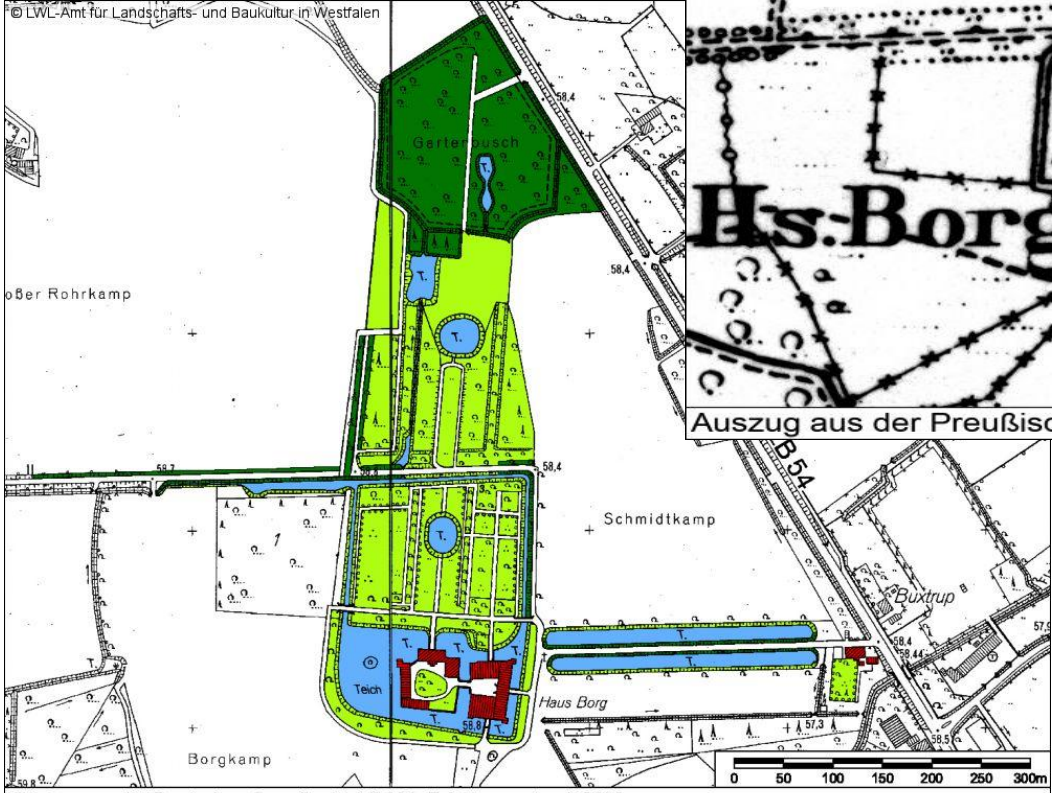
Luigi Ciamberlani 1748-1828

inzicht in diplomatieke verhoudingen en bestuurskwesties

- Bij de komst van Lodewijk Napoleon stonden de pausgezinde rooms-katholieken onder zijn leiding ; een voorzichtig en vredelievend diplomaat, italiaan. Woonde te Munster; reisde regelmatig naar Holland voor audientie bij de koning en overleg met leidende geestelijken. Van Bommel komt vanaf zijn eerste studiejaar veel bij hem, eet steeds bij hem als hij [veelvuldig] naar Munster gaat : ‘**Je suis la comme chez moi**’.
- Er waren rond Munster circa 800 Franse priesters , *-pretres insermentes-*, wezen staatsinvloed af en betoonden **gehoorzaamheid** aan Rome;
- Ciamberlani verzocht van Bommel op **zeventienjarige leeftijd** om een vertrouwelijk rapport over beschuldigingen van ‘Jansenisme’ van het pensionaat

Auszug aus der Preußischen Neuaufnahme 1897

Auszug aus der Deutschen Grundkarte 1:5.000, Erfassungsstand: 2003
© Geobasisdaten: Kreis Warendorf – Nr. 698/2004

Onderwijs

- Talen vormen hoofdschotel
- Geografie, wiskunde en geschiedenis ontbreken niet;
- Negen uur nachtrust; Zes uur voor recreatie en maaltijden;
- Onderlinge wedijver;
- Elke zaterdag een ranglijst; en overzicht goede noten; eens per maand proclamatie van beste leerling;
- Geen muziek en dans;
- Vakantie is een tijd van gevaren;
- Vakantiegangers kregen klemmend aansporing mee: naar de mis gaan; Cultivering Maria devotie en dagelijks meditatie en gewetensonderzoek;
- **Francois de Sales** stond in instituut in hoog aanzien

Kort begryp van het Leven van den
H. Franciscus de Sales.

I. D E E L

Van den Geestelyken Onderwyzer.

I. KAP. V	An de Vryheyt des Geests. pag. 7
II. KAP. V	Wat dat is te leven na den Geest. 5
III. KAP.	Van de Godvruchtigheyt, en liefde Gods. 8
IV. KAP.	Eygendommen van de waere Godvruchtigheyt. 16
V. KAP.	Vruchten van de Liefde Gods. 18
VI. KAP.	Van de Liefde des naesten. 20
VII. KAP.	Van de naevolginge ons 's Heeren. 22
VIII. KAP.	Oeffening van de naevolginge ons 's Heeren. 24
IX. KAP.	Eygendom van't Klooster-leven. 25
X. KAP.	Van de Verftervinge. 26
XI. KAP.	Van d'eygen Opinie. 27
XII. KAP.	Van de voorvallende Moeyelykheden. 32
XIII. KAP.	Van de ziekten en krankheden. 34
XIV. KAP.	Van de Lasteringen. 37
XV. KAP.	Hoe men zig moet dragen in quellingen en tegenheyt. 40
XVI. KAP.	Van de Verduldigheyt. <i>ibid.</i>
XVII. KAP.	Van de Bekoringen. 41
XVIII. KAP.	Van de Begeerten. 43
XIX. KAP.	Van 't gebedt ten tyde van dorrigheyt. 45
XX. KAP.	Oeffeninge van vereeninge in dorrigheyt. 47

-Naar het Hart-
Bezieling, het hart boven het hoofd,
gevoel primair boven verstand,
de Munsterse romantiek

T R A I T É
D E
L'AMOUR DE DIEU,
P A R
S T. FRANÇOIS DE SALES;

PUBLIÉ PAR M. L'ABBÉ TRICALET,
*Auteur de la Bibliothèque portatives des Pères
de l'Eglise, et autres Ouvrages.*

A PARIS,
chez RAYNAL, LIBRAIRE,
rue St.-André des Arts, N°. 13.
ON SE TROUVE A LIÈGE,
chez M. L'ÉPIQUEUR, PROCHE L'HÔTEL-DE-VILLE, N°. 81.
1822.

1567-1622 jurist theolog
bisschop -One incident
included his sword falling
to the ground while riding
a horse, and crossing
another sword, making
the sign of the Cross. de
Sales interpreted this,
among other signs, that
Jesus Christ was calling
him to a life of sacrifice
and self-giving love for the
Church.-

PART III. CONTAINING COUNSELS CONCERNING THE PRACTICE OF VIRTUE.
CHAPTER I. How to select that which we should chiefly Practise.
CHAPTER II. The same Subject continued.
CHAPTER III. On Patience.
CHAPTER IV. On Greater Humility.
CHAPTER V. On Interior Humility.
CHAPTER VI. Humility makes us rejoice in our own Abjection.
CHAPTER VII. How to combine due care for a Good Reputation with Humility.
CHAPTER VIII. **Gentleness towards others and Remedies against Anger.**
CHAPTER IX. On Gentleness towards Ourselves.
CHAPTER X. We must attend to the Business of Life carefully, but without Eagerness or Over-anxiety.
CHAPTER XI. On Obedience.
CHAPTER XII. On Purity.
CHAPTER XIII. How to maintain Purity.
CHAPTER XIV. On Poverty of Spirit amid Riches.
CHAPTER XV. How to exercise real Poverty, although actually Rich.
CHAPTER XVI. How to possess a rich Spirit amid real Poverty.
CHAPTER XVII. On Friendship: Evil and Frivolous Friendship.
CHAPTER XVIII. On Frivolous Attachments.
CHAPTER XIX. Of Real Friendship.
CHAPTER XX. Of the Difference between True and False Friendship.
CHAPTER XXI. Remedies against Evil Friendships.
CHAPTER XXII. Further Advice concerning Intimacies.
CHAPTER XXIII. On The Practice of Bodily Mortification.
CHAPTER XXIV. Of Society and Solitude.
CHAPTER XXV. On Modesty in Dress.
CHAPTER XXVI. Of Conversation; and, first, how to Speak of God.
CHAPTER XXVII. Of Unseemly Words, and the Respect due to Others.
CHAPTER XXVIII. Of Hasty Judgments.
CHAPTER XXIX. On Slander.
CHAPTER XXX. Further Counsels as to Conversation.
CHAPTER XXXI. Of Amusements and Recreations: what are allowable.
CHAPTER XXXII. Of Forbidden Amusements.
CHAPTER XXXIII. Of Balls, and other Lawful but Dangerous Amusements.
CHAPTER XXXIV. When to use such Amusements rightly.
CHAPTER XXXV. We must be Faithful in Things Great and Small.
CHAPTER XXXVI. Of a Well-Balanced, Reasonable Mind.
CHAPTER XXXVII. Of Wishes.
CHAPTER XXXVIII. Counsels to Married People.
CHAPTER XXXIX. The Sanctity of the Marriage Bed.
CHAPTER XL. Counsels to Widows.
CHAPTER XLI. One Word to Maidens.
PART IV. CONTAINING NEEDFUL COUNSELS CONCERNING SOME ORDINARY TEMPTATIONS.

Uit -Introduction
to a devote life-

Van Bommel - Mon caractere-

- Ik schiet tekort in –veritable crainte de Dieu-
 - Ik ben oppervlakkig en ijdel;
 - Ik wil me laten gelden door eigenliefde;
- Ik raak gemakkelijk afgeleid door groot voorstellingsvermogen en fantasie
- *Is een pedantje dat goed kan studeren ; de favoriet van zijn vrienden en leraren; laat zich gaarne op zijn gegoede familie voorstaan en koketteert met zijn danstkunst, muzikale vaardigheid en aanleg tot schilderen.*
[Manning, p.18]
- in 1806, 1807 blijkt pas dat van Bommel priester wil worden, aanvankelijk niet.

Anna Caterina Emmerick

o.a. met Ciamberlani gaat van Bommel naar haar , C. zou verslag uitbrengen aan de Paus: van Bommel sprak Duits en was de tolk; van Bommel moest zijn oor vlakbij haar mond houden; hij heeft de verschijnselen ernstig genomen en is er onder diepe indruk van gekomen. Hij noemde haar een engel. : *“later word je bisschop “ en “Vorm goede priesters om de wereld uit het bederf te redden”*

In aug 1818 en mei 1819 van Bommel gaat weer naar haar

Van Bommel over Wilkinghege en Borgh

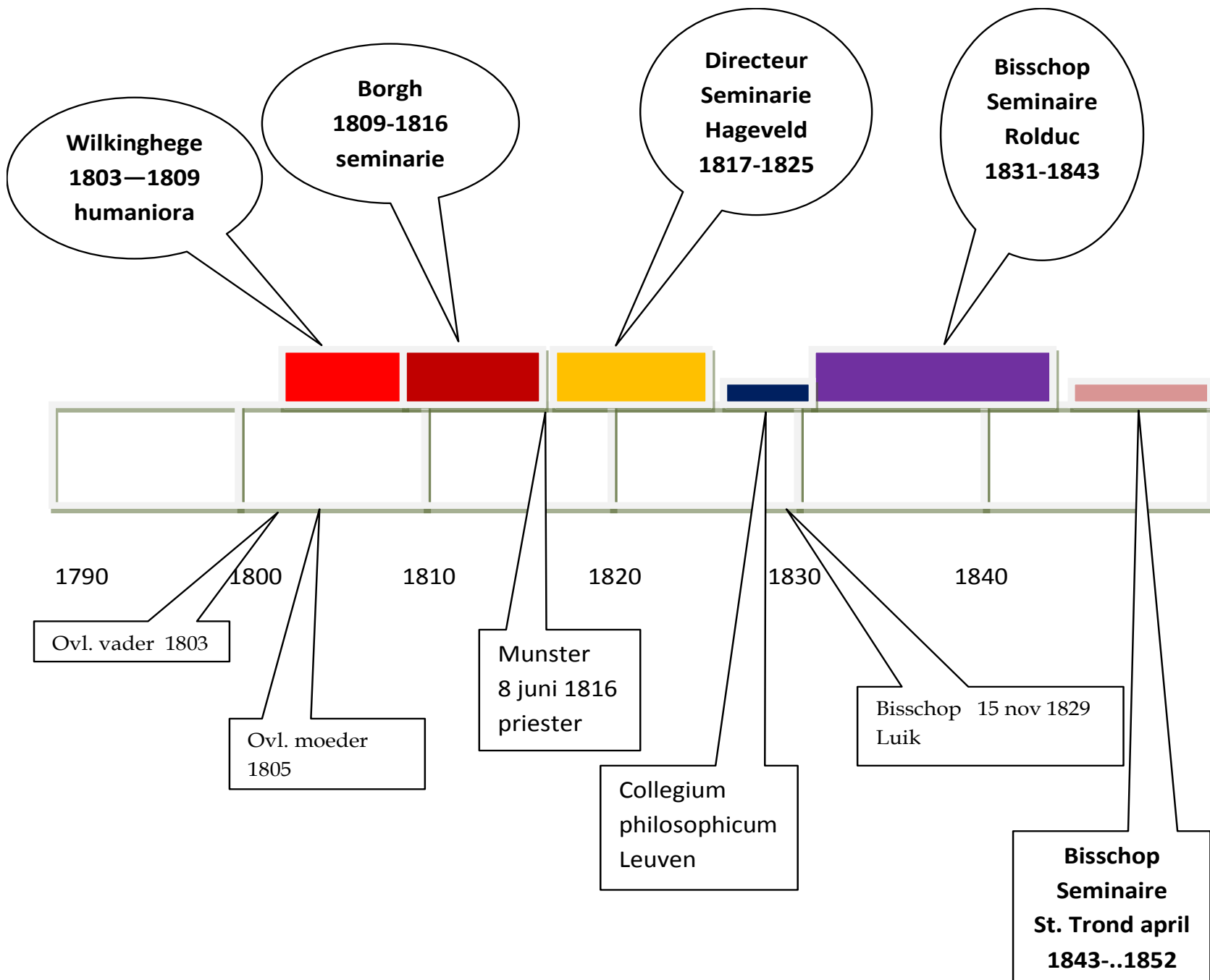
“ Dertien jaren hoorde ik er de lessen.

*Ik leerde niet vele, buitengewone dingen, maar des te beter datgene
doorgronden waartoe de studie zich bepaalde.*

Ik leerde er studeren, een mij vreemde stof aanstonds bemachtigen;

*Ik leerde er de zedelijke, de hoogste waarheden en om het plechtiger
uit te drukken, die wetenschap van goed en kwaad die zo weinigen
bezitten en waartoe niet slechts de geest maar de hele mens
gevorderd wordt”*

[p.15; opgetekend door prof . Cornelius Broere, wijsbegeerte]

Hageveld 2 mei 1817

- Cornelius **van Bommel** , Cornelius Ludovicus Baron **van Wijkerslooth** „Wilhelmus Franciscus **van Niel** ;
- studiegenoten te Wilkinghege en Borgh en waardeerden de opvoeding zeer die ze daar hadden gekregen; Van Bommel bezoekt vaker vanuit Borgh, Wijkersloot aan Groot. Seminarie te Warmond ;
- Ze brengen uit hun eigen vermogen het kapitaal voor het verkrijgen van Hageveld bijeen. [van Bommel is pas 27 jaar!]
- Lijfspreuk -*In trinitate fortitudo*--

HAGEVELD TE VELZEN, NAAR EEN SCHILDERIJ VAN DEN LEERAAR M. A. VAN ZANTEN

Impressie : eerste dagen Hageveld uit gedenkboek

- *..2 mei vrijdag 1817 ...de eerste cursus is met omtrent twaalf studenten begonnen. Het behoeft geen betoog dat in de eerste jaren het onderwijs gebrekkig was. Slechts Latijn en Frans werden er gedoceerd, maar voor het overige was de opvoeding vooral in 't godsdienstige voortreffelijk te noemen. De geest die er heerschte, was die van een gelukkig huisgezin, waarvan de President van Bommel de liefderijkste vader was, en de studenten de onderdanigste kinderen waren. De President [!] was dikwijls als een van ons. Hij speelde met ons op het voorplein en, wat niet vergeten mag worden, in bijna alle spelen bezat hij een superioriteit, die verwonderlijk was. [p.21]*

Uit brief van Deken Quant, eerste leerling van Hageveld.

Van Bommel geeft Filosofie [Bossuet, Lamennais, Fenelon, pensees van Pascal en van Leibnitz, Bonald] [1824] en Theologie[in periode 1825-1829]

Citaten gedenkboek Hageveld

- Over deken Quant:.. *nog trilt het hart des grijsaards van liefde en erkentelijkheid voor Hageveld, aan hetwelk hij eene opvoeding verschuldigd is, die hij geheel zijn leven door als de grootste weldaad heeft gewaardeerd, zij het dan ook, dat het genoten onderwijs niet onder alle opzichten voldeed aan de hooge eischen, welke later gesteld werden.*[p. 22]
- Het middelpunt, waarom alles zich groepeerde, de ziel van alles, wat er in het jeugdige Hageveld gebeurde, was de regent, de Zeer Eerw. Heer van Bommel..hij heeft Hageveld met zijn geest bezield...haar met schatten van wijsheid en godsdienstzin overstort..door hem is het meer dan een gebouw, maar is het een instelling bezield met een hooger leven op het gebied des geestes, bezield met het leven des geloofs, met het leven van kennis en kunstzin, .. [p.23]

Citaten gedenkboek Hageveld

Prof. C. Broere [1 oct 1820 op Hageveld] over van Bommel:

niemand was meer geschikt als regent..de aard zijner opvoeding en vorming laat dit al begrijpen..hij kende de mensch, hij wist de jeugd te stemmen en hun gemoed te bespelen..hij wist hen tot dat groot en edelmoedig streven, waarvoor deze leeftijd zo vatbaar is, op te vorderen, en hun tegelijk die nederigheid in te prenten die de noodzakelijke grondslag is der deugd. ..

het voornaamste was zijn **eigen, welgegronde, verstandige godsvrucht**..dit was , we begrepen het later toen we dat konden, de grootse reden van zijne ter opvoeding zoozeer geschikte hoedanigheden, de grond waaruit de lieflijke bloemen schoten, die dit stil verblijf zoo veraangenaamden, dit maakte zijn bevelen zoo zacht, zijn omgeving zoo beminnelijk , bracht die opgeruimdheid voort, welke hem nimmer verliet, deed hem, ondanks zijn natuurlijke drift en voortvarendheid, op de ongedwongenste wijze altijd stipt, altijd net en ordelijk zijn, en, zonder zich ooit te laten verrassen, steeds de fijnste en meest verzoetende vormen in acht nemen...[p.26]

Citaten gedenkboek Hageveld

de 'geest' van den grooten stichter [C.van B.]:

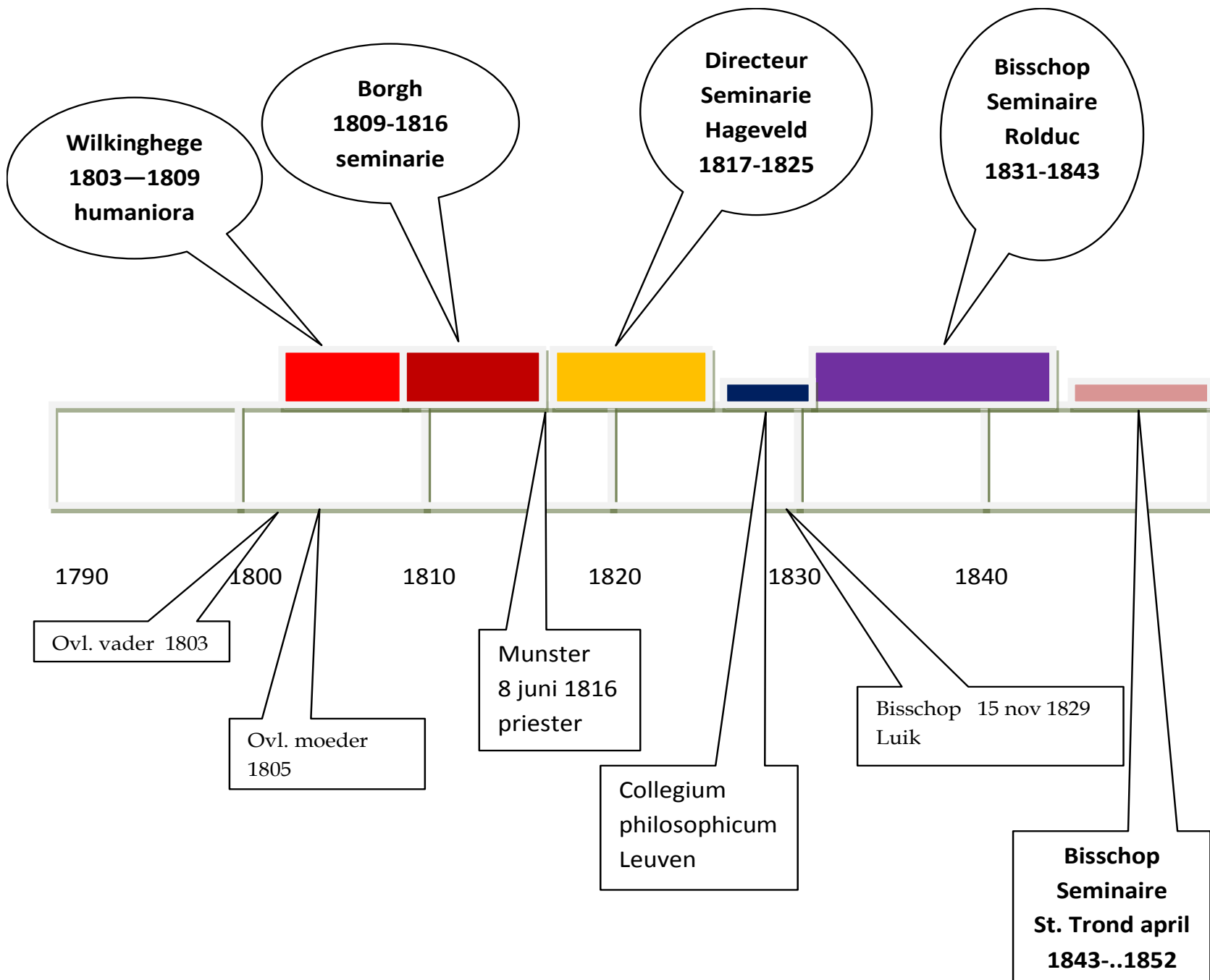
- Hij wilde een opvoeding die doordrongen was van een diep godsdienstigen geest en die de vermogens zijner kweekelingen op evenredige en ongedwongen wijze ontwikkelde; De godsdienstzin is daarbij voor priesters het hoofddoel;
- Hij wilde een opvoeding die de verschillende vermogens der ziel op evenredige wijze ontwikkelt. Des menschenziel is een harmonisch geheel. De opvoeding moet die harmonie bewaren, vervolmaken en sterker doen uitkomen. Geest en gemoed vragen beiden hun aandeel in de opvoeding; gelijkmatig ontwikkeld, vullen beiden elkaar aan. De kennis der waarheid zal dan pas volkomen worden, wanneer hare schoonheid wordt opgemerkt en tot beminnen aantrekt...via het schone door overvloedig aanbod oude en nieuwe letterkunde..schoonheden der klassieken..de beoefening dramatische kunst [paedagogisch grond beginsel van van B.][p.75]

Citaten gedenkboek Hageveld

Inrichtingsprincipes

- Toestaan van gepaste mate van vrijheid; opdat ieder zich volgens zijn eigen natuurlijke aanleg zou kunnen ontwikkelen;
- Bewaren orde en tucht overgelaten aan eigen goeden wil en plichtgevoel; was mogelijk vanwege de kleine communiteit ;
- Tussen leerlingen en leraren goede verstandhouding, gemeenzaamheid en vertrouwelijkheid waardoor het meer een huisgezin was dan een school;[p.76] Van Bommel spreekt in de kapel zijn leerlingen toe met 'mijn kinderen' of 'mijn lievelingen'

Voorbeeld relatie als vader en kind in huisgezin: zijn leerling Prof. Broere ; deze sprak zijn leerlingen altijd toe met 'Kinderen'; denk aan directeur Stassen op Rolduc: 'Jongens' [p.77]

... (medestichter van Hageveld en sinds 1811 docent aan het semi-

Het Coll
phicum
onderge
vroegere
wat maa
nerde aa
Generaa
Het paus
de voorg
gen door
letter W.
Marbaix,
Voyage p
Brussel,
Universit
Prentenk

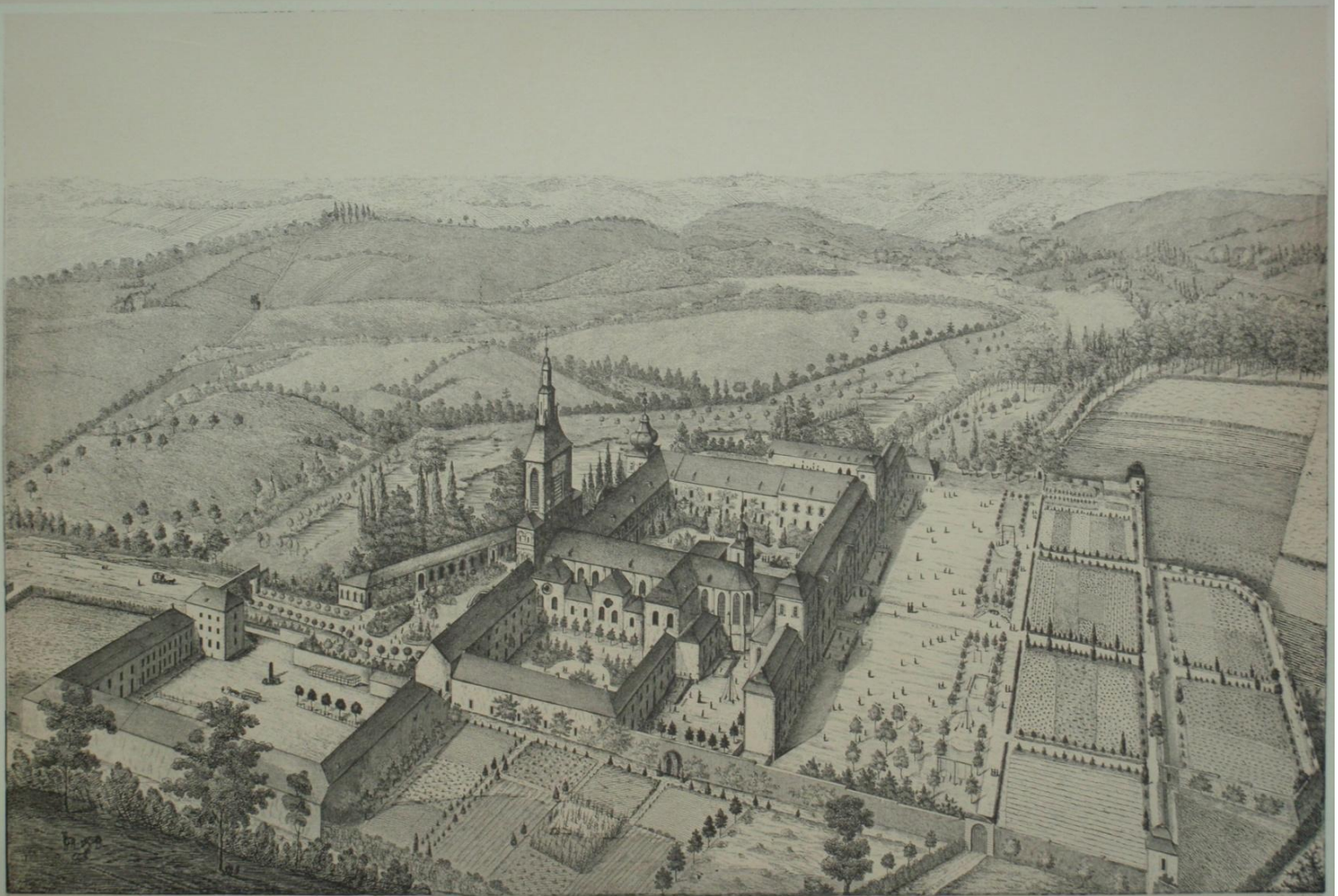

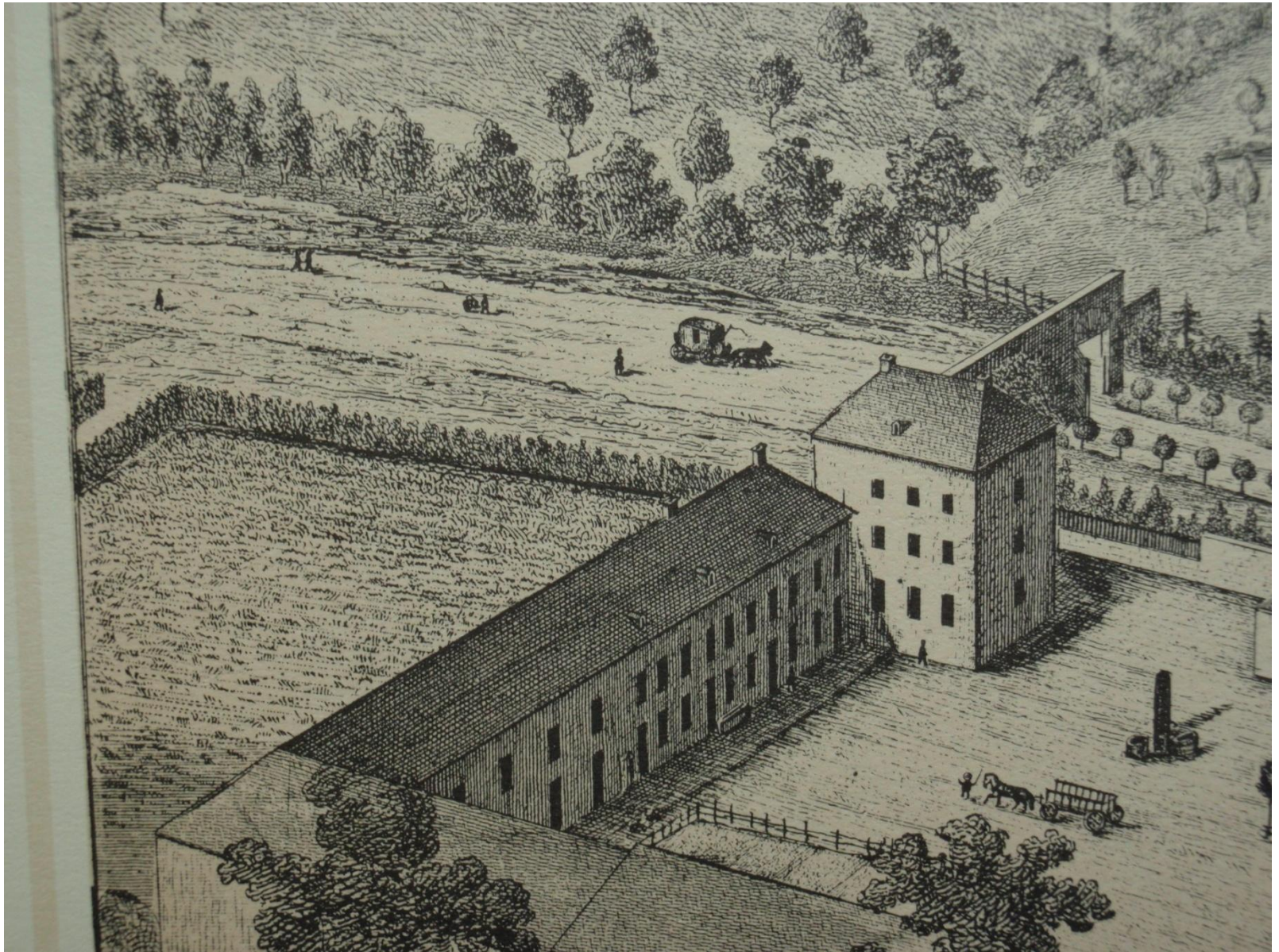
...e van Warmond), door de jurist Charles van der Horst (sinds 1826
...etaris van De Méan) en, op de achtergrond, door Antonius van
..., president van het grootseminarie van Den Bosch en voormalig
...ologieprofessor te Leuven. Zij waren het die de protestbrieven van
...Méan aan de overheid opstelden

Hendrik Kettner circa 1830; - Luikse Seminarie

Rolduc 1865 G. Stits

Si l'on dormait son sôul, on ne le mangeait guère;
 Du pauvre priviser la pauvre cuisine
 N'offrait que la choucroute et du salé bouidin
 Qu'avec nous Monseigneur mangeait d'un plat d'étain,
 Tandis qu'en des navets, les cierges de l'église
 Éclairaient ce souper sur une nappe grise.
 Cela vous donne! Ah, une bêche à la main,
 On voyait Sa Grandeur déblayer le jardin,
 Ou voyait à la cour ses mains épiscopales
 Enseigner dans le cuir à découper des mailles,
 Et dresser à la fois les Régents aux leçons.

Mgr. Corn. van Bommel.
 Bisschop van Luik.

Les élèves au jeu, au travail les maçons —
 Que de faits curieux! Des dortoirs sans chambrettes,
 Des chambrettes sans lits, sans fileaux, sans cassettes;
 Des coffres renversés parmi ces matelas
 Formant le lit de camp de ces nouveaux soldats.

Passons à l'étude. Hé, faute d'améliement,
 Sans étude ni classe, on faisait simplement;
 Quand les portes, un jour, à leurs gonds arrachées
 Sur quatre ais chancelants, se virent attachées.
 Voilà la table faite, et puis sur quatre pieux
 Un banc improvisé porte nos petits gueux.

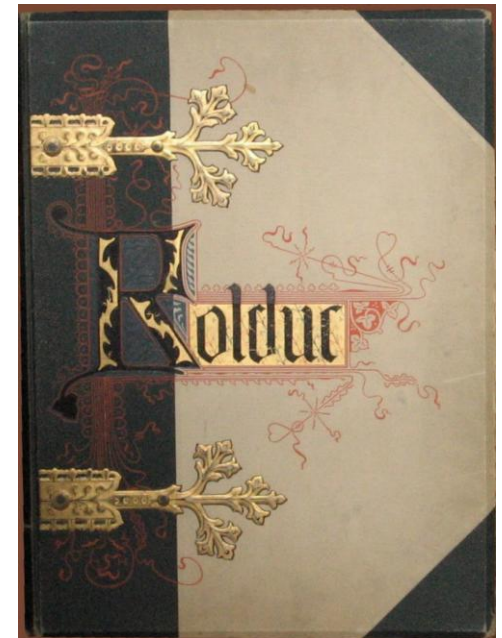
Au lieu de commenter le noir chaos d'Orvède
 Qu'on nous dise comment une main intrépide
 Fit sortir du désordre et malgré cent revers
 Cette maison célèbre, unique en l'univers!

De kosten der nieuwe inrichting — zoo vonden wij in een officieel stuk aangegeven — bedroegen 60.000 franken.

Enkele jaren gingen voorbij, — en Rolduc was een der bloeiendste scholen van het land.

Meer dan driehonderd studenten bevolkten de ruime gebouwen. Niet alleen vermocht het uitgestrekte bisdom Luik met Rolduc's leerlingen de rangen zijner geestelijkheid aan te vallen, maar ook leverde de school aan de maatschappij uitstekende mannen in alle betrekkingen, tot op de zetels van 's lands ministeriën.

Wij bewonderen het groote werk, dat Mgr. C. van Bommel in korte jaren tot stand heeft gebracht: een heerlijke onderwijs-inrichting, waar de jeugd geleid en bestuurd werd volgens een reglement, dat als een meesterstuk ook in andere landen (zie: Nothwendige Reform des Unterrichts von Fr. Jos. Busz. bl. 255) beschouwd wordt, waar zij onderwezen werd volgens een leerplan, dat in volmaakte harmonie

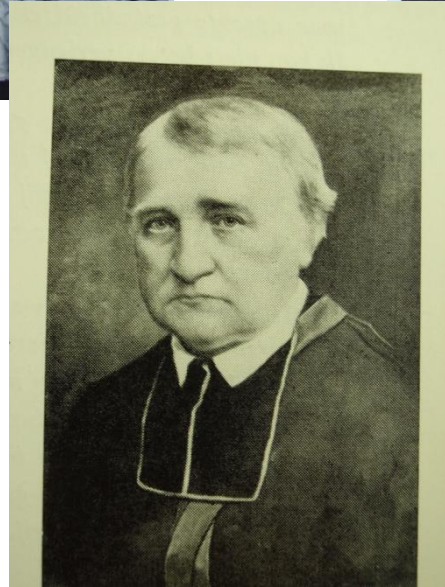
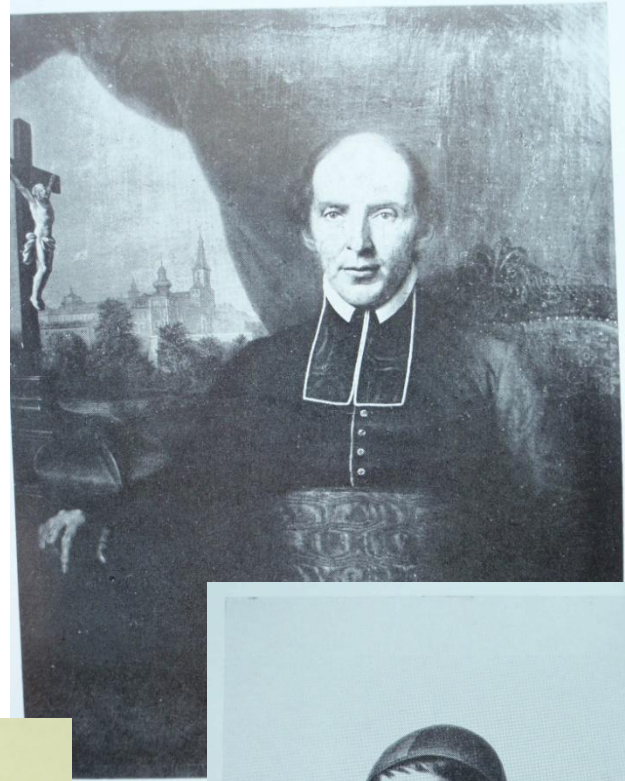
Si l'on dormait son sôul, on ne le mangeait guère;
Du pauvre proviseur la pauvre cuisinière
N'offrait que la choucroute [zuurkool] et du salé boudin [pekeltvlees -zoute [bloed]worst]
Qu' avec nous Monseigneur mangeait d'un plat d'étain,
Tandis qu'en des navets [kool-raap], les cierges [waskaars] de l'église
Eclairaient ce souper sur une nappe [tafellaken] grise.
Cela vous étonne! Ah , une bêche [spade] à la main
On voyait Sa Grandeur déblayer [effenen] le jardin,
On voyait à la cour, ses mains épiscopales
Enseigner dans le cuir [leren zak] à découper des balles,
Et dresser à la fois les Régents aux leçons,
Les élèves au jeu, au travail les maçons.
Que de faits curieux! Des dortoirs sans chambrettes,
Des chambrettes sans lits, sans rideaux, sans cassettes[kastje];
Des coffres [kisten] renversés parmi des matelas[matrassen]
Formant le lit de camp de ces nouveaux soldats.

.....
Passons à l'étude. Or, faute d'ameublement,
Sans étude ni classe, on flanait simplement;
Quand les portes, un jour, à leurs gonds [scharnier] arrachées [losrukken]
Sur quatre ais [plank] chancelants [wankel] , se virent attachées
Voilà la table faite, et puis sur quatre pieux [palen]
Un banc improvisé porte nos petits gueux [schooiers].

.....
Au lieu de commenter le noir chaos d' Ovide
Qu'on nous dise comment une main intrépide [onverschrokken]
Fit sortir du désordre et malgré cent revers
Cette maison célèbre, unique en l'univers!

priesterleraren

- Het aantal leraren in 1831 is negen in getal tal. Ze zijn vrij jong: Directeur **Schrijen**, geb. 1800; **Prof. Ubaghs**, geb. 1800; **Prof. Dirix**, geb. 1808; Régent. **Bellefroid**, geb. 1802; Régent. **Lonay**, geb. 1806; Régent. **Nijssen**, geb. 1811; Régent. **Demal**, geb. 1811; Régent. **Peters**, geb. 1806 en Régent. **Léré**, geb. 1804. **Renardy**, geb. 1808 is provisor.
- Het aantal studenten in 1831 is circa 170. Bij de aanvang van het schooljaar 1837-1838 overigens zijn het circa 20 leraren, 360 studenten, plus 42 in de normaalschool.

.... *Dieu qui vous éclaire, qui vous guide et vous anime La famille est déjà établié nov 1831*

*Priester-Leraren
Reglement*

*Ontvankelijke jeugd
Reglement*

17 Oktober 1831

pasen 1843

*Broederschap
Heilig Hart*

*Broederschap
Heilige
Rezenkrans*

**Franz Joseph,
Ritter von Buss**
(geb. 1803 at Zell
am Harmersbach
in Baden;
gest. 1878, at
Freiburg im
Breisgau) was a
German Roman
Catholic jurist,
activist and
politician.

1.

Règlement provisoire
pour
Messieurs les Supérieurs, Professeurs
et Régents
en la 1re Section du Séminaire de Liège
établi à Rolduc.

Chapitre premier.

Observations générales
sur le but de l'établissement, et le moyen
général de l'atteindre.

I Que sont ces messieurs les
ecclésiastiques qui travaillent à la
première Section du Séminaire?

Ce sont les hommes de confiance
de l'évêque qui les a placés à
un des postes les plus importants
du Diocèse, si ce n'est pas le
plus important de tous. - Car
si la 2ème Section du Séminaire
refournit plus immédiatement

Observations générales sur le but de l'établissement et le moyen général de l'atteindre.

- -Op het klein seminarie zelf moet het vernieuwen van de geestelijkheid een aanvang nemen: daar vindt de vorming plaats van de vrome priesters, van de missionarissen, van de verstandige leiders, van de mannen van barmhartigheid, van de mannen die het algemeen belang gaan dienen en van de echte vrienden en leraren die zich voor de jeugd inzetten;omdat de geest van deze kinderen nog onbevungen en hun hart nog zuiver is ontvangen ze nog gemakkelijk de kiem van alle kennis en alle deugden nodig om die zo mooie bestemmingen te vervullen;-
- ...Welnu, het komt erop aan dat het [*de leraren*] mannen zijn volgens het hart van God, dat ze helemaal toegewijd zijn aan zijn glorie en het heil van de zielen, dat ze enkel dat nastreven en zichzelf helemaal daaraan overgeven. Het is nodig dat ze zich bewust zijn van het belang van hun werk in het algemeen voor het diocees en dat ze slechts een zaak vrezen, namelijk dat ze over onvoldoende talent of deugden beschikken om aan al die verplichtingen te voldoen. Het is nodig dat ze met alle kracht de stem van hun directeur volgen en met volledige trouw zijn adviezen opvolgen. Het is nodig dat zij zich volledig toeleggen op het gebed en de liefde voor degelijke studie, dat ze hun troost zoeken in een perfect christelijk samenleven en dat ze al hun geluk zoeken in het vestigen van het rijk van Jesus-Christus in de harten van de jeugd die hen toevertrouwd is; Jongeren bijna zonder ervaring en wellicht nog ongevormd, die aanvankelijk op eigen kracht zich moeilijk kunnen ontwikkelen en behoefte hebben aan een hogere orde die de tekorten aan deugd aanvult en die wegneemt wat teveel is.

Règle particulière à M.M. de la 1ère Section du Séminaire.

Exercices.

- 1.2] Elke dag moet er een **gezamenlijke meditatie** gehouden worden van een half uur. De “Hedomaire” is ervan uitgezonderd.
- 1.3] Elke dag moet men een zelfonderzoek doen en zijn ze aanwezig bij de aanbidding in **het lof**. Door hun nauwgezetheid en overpeinzingen trachten ze een hoge achting te krijgen voor deze oefeningen en een grote liefde te ontwikkelen voor de heilig Sacrament.
- 1.4] Maandag, Woensdag, Vrijdag en Zondag is er een **gemeenschappelijke spirituele lezing**. Een hoofdstuk uit de Heilige Schrift of van het boek Practique de la Perfection Chrétienne van **P. Rodriguez**. De lezing begint met het “Veni sancte” , duurt 20 tot 30 minuten en eindigt met het “Sub tuum”
- 1.5] Dinsdag en Donderdag is er een **spiritueel colloquium**. Men overlegt hier vrij over de werking van de regels die gelden in het huis. Men kan de Directeur adviseren die dat advies wel of niet overneemt.

Ad: Rodriguez: Het is best interessant om dit boekwerk eens te bekijken. Het staat vol van allerlei nuttige aanwijzingen en deugden om een perfect christen te worden. Bijvoorbeeld waarom het zinvol is te bidden en te mediteren; waarom het belangrijk is om aan zelfonderzoek te doen; hoe men om moet gaan met de nabijheid van God. Eigenlijk te veel om op te sommen hier. Er zijn uit het Spaans vertalingen naar het Frans, Engels en zelfs Nederlands. Alphonsus Rodriguez, S.J., stierf 21 februari 1616 ongeveer 90 jaar oud.

Règle particulière à M.M. de la 1ère Section du Séminaire.
Rapports de ces M.M. entre eux ...harmonie entre elles.

- II.1] Iedereen respecteert in de persoon van **de Directeur de vice-generaal van de bisschop.** Steeds streeft men ernaar zowel binnen als buiten het huis respect jegens hem te tonen dit alles onder kinderlijke (filiale) en oprechte onderwerping.
- II.5] Voor alle betrekkingen moet **bescheidenheid en vriendelijkheid** het uitgangspunt zijn zodat deze alles ondersteunen, alles doen vergeten en vergeven.
- II.8] Elke maand zijn er twee zogeheten **“réunions scientifiques”** waarin alle professoren en regenten onder voorzitterschap van de Directeur over de studievorderingen van alle klassen spreken.
- III.1] Men moet als een **eenheid** optreden, dit kan niet zonder orde.
- III.5] Blijft toch dat de professoren, regenten en sub-regenten gezamenlijk belast zijn met het bewaken en handhaven van de orde, het reglement, de stilte; vooral moet men dat doen waar men studenten aantreft die de orde verstoren. Zonodig afhankelijk van het vergrijp straffen ze door verlies van **“bonnes notes”** en noteren hun namen.
- III.6] Op elke zaterdag na het diner wordt nauwkeurig nagegaan op welke wijze de **“bonnes notes”** verloren zijn gedurende de week.

Règlement Prstr. Leraren

Vestigen het rijk van Jesus-Christus in harten jeugd

Mannen volgens het hart van God

gemeenschappelijke
spirituele lezing

Zichzelf wegcijferen in belang
glorie heil van de jeugd

Rodriguez

Patron: l'époux de la très Ste Vierge

hierarchische orde

Toeleggen op gebed

Toeleggen op degelijke studie

gezamenlijke meditatie

elkaar helpen

plechtige gelofte reglement

bescheidenheid en vriendelijkheid

volledige trouw aan directeur

grote liefde te ontwikkelen
voor de heilig Sacrament

respecteert in de pers v d directeur de bisschop

als een eenheid optreden

spiritueel colloquium

“réunions scientifiques”

“bonnes notes”

REGLEMENT.

Non Servitur ibi, ubi diligitur Id.
quod Jubetur. *H. Gregorius*

de bon et empêchent les autres ^{de rien} d'en faire.

+ Les études se font dans les salles d'étude sous la surveillance d'un des M^{rs} les ^{Supérieurs} sous-~~regents~~ aidé (s'il le faut des censeurs nommés parmi les plus diligents et les premiers des classes.)

+ 3° Seront punis par la perte de bonnes notes, les absents (sans permission), les paresseux, les causeurs, les perturbateurs, et ceux qui arrivent trop tard. Tous ceux-là seront ^{inscrits} marqués sur une liste qui entrera en ligne de compte à la fin de la semaine pour le bon net.

- 4° Les études qui ne sont pas précédées ou suivies immédiatement d'un exercice religieux, commenceront par le Veni Sancte, et finiront par le Sub tuum.

+ 5° L'en ne permet de sortir (de l'étude) qu'à un seul à la fois.

+ 6° Chaque élève, (excepté les Philosophes), a un pupitre à la salle d'étude pour y mettre les objets dont il se sert en classe. Livres, Papier, etc. Les cassettes, quoique couvertes, sont regardées par les élèves comme inviolables. En enlever quelque chose, serait regardé comme un crime, et puni de la

accusé de
à rendre compte
du chef de la
salle et
alors on en
punit.
Par le milieu
de l'étude de
l'élève et y
quel s'élève
de l'étude
laquelle
second et
de la salle
punit
en fait

7° Les jours de congé...
de l'étude...
qu'il est permis

- Non Servitur ibi, ubi Diligitur id, quod Jubetur-

- 1]de *stilte* en de *goede orde*;
- 2]de *religie* en omvat de volgende artikelen: over het opstaan en het ochtendgebed; over de heilige mis, over de biecht en over de communie;
- 3]de *studie* en de *studiezaal*;
- 4]de *slaapzaal*;
- 5]de *eetzaal*;
- 6]de *recreaties* en *wandelingen*;
- 7]de *feesten* en *vrije* dagen op het seminarie;
- 8] het *vertrek* en *terugkomst bij vacanties*;
- 9]de *relaties* die leerlingen onderhouden met hun *superieuren*, hun *gelijken* en *ondergeschikten*;
- 10]de *relaties* die leerlingen onderhouden met hun *familie* en met personen van buiten;
- 11]de *plichten* van leerlingen *jegens zichzelf*, over de *ziekenzaal*, de zorg voor hun *goederen*; over de *netheid*;
- 12] de *klassevertegenwoordigers*, de *toezichthouders* op de gebouwen en meubilair, de *zorg* voor de armen;
- 13]het *zingen* en het *assisteren* bij de heilige mis en hoe zaken geregeld worden met betrekking tot de *sacristie*.

Het reglement is handgeschreven in het Frans, 36 pp. in 13 hoofdstukken

Reglement Leerlingen

Prijzen

Curriculum Composities Goede noten

Weekorde

Refter

correcties

graden vlijt
ZV,V,MV,N,ZN

Feesten en paas-
+ grote vac

Goede orde

Coram of compareat

Reis vacantie

Studie studiezaal

De Bel

Silence

Dortoir

Communie

Vesper en lof

Recreatie en gangen

Plichten jegens
zichzelf

Biecht

Heilige mis

Morgengebed

Relaties in- en extern

Sacristie

Armenzorg

Klasvertegenwoordiger

zangkoor

God

Famisie Liefde Vertrouwen

Règlement pour les confréries du
sacré Cœur & du saint Rosaire établies
au Séminaire de Rolduc.

Monsieur notre Révérendissime Evêque dans sa lettre
éclairée pour le bien de son diocèse, qu'il a spécialement dirigé
dans les sages institutions, qu'il vient de donner à la
section de son séminaire, établie à l'ancien abbaye de
Rolduc, ordonna dans son Règlement de cette maison
(2e part. chap. 2 art. 4, N. 5) l'établissement de deux confréries,
l'une en l'honneur du sacré Cœur, l'autre en l'honneur de la
Vierge, dans le double but, sans doute, & d'entretenir
les jeunes séminaristes dans les exercices d'une saine
piété, & de leur donner le goût de ces pieuses actions de
salut dont ils pourroient plus tard se servir ^{à leur profit}
~~à leur profit~~ ^{pour attirer les fidèles à la pratique de la de-}
~~pour attirer les fidèles à la pratique de la de-~~
votion & à la fréquentation des sacrements, dont on verra
souvent trop long temps éloigné dans les parages, moins
par indifférence, que manque d'occasion constante.

Pour mettre en exécution l'article du règlement
Messieurs les Supérieurs du dit séminaire, ayant demandé
obtenue en date du 16 Xbre 1831, la permission d'établir
la confrérie du sacré Cœur & celle du saint Rosaire, ils furent
requis conformément à la constitution Quocumque de
Clement VIII donnée le 7 Décembre 1604, de présenter au Synode
diocésain les statuts particuliers, qu'ils se proposent de
suivre dans les exercices religieux prescrits par ces confré-
ries.

Ces Messieurs après avoir réfléchi sur le mode de
mettre ces exercices en rapport avec la règle du séminaire
sont convenus de soumettre à l'approbation de l'autorité
compétente en la priant de modifier tout ce qu'elle jugera
à propos, les statuts suivants :

De Broederschap van het Heilig Hart

- **De Broederschap van het Heilig Hart** zorgt ervoor dat het feest van het Heilig Hart plechtig gevierd wordt de dag volgend op het octaaf van Sacramentsdag (*Fête-Dieu*). Die dag zijn er geen lessen en wordt op gepaste wijze het goddelijk mysterie gevierd. Elke vrijdag zingen ze gebeden ter ere van het Heilig Hart aan het kleine altaar dat zich *cornu epistolae* bevindt en dat het altaar wordt van deze broederschap. Ook doen ze zo, maar dan plechtiger, op de eerste vrijdagen van de maand, de zes zondagen of vrijdagen die aan het feest van het Heilig Hart voorafgaan en op alle dagen van het octaaf van het feest van het Heilig Hart; Op de zondag van het Naamfeest van Jezus en de zondag gedurende het octaaf van het feest van het Heilig Hart vragen ze plechtig om vergiffenis en doen ze een handeling van heiliging (*acte de consecration*); Op het feest van het Heilig Hart en op dat van het Naamfeest van Jezus is er een hoogmis voor de leden van de broederschap en de dagen direct volgend op deze twee dagen is er een requiemmis voor de overleden broeders en zusters.

Het feest van het Heilig Hart wordt op de derde vrijdag na Pinsteren gevierd en valt meestal in de maand juni. Het is de vrijdag na Sacramentszondag. De maand juni wordt soms wel de 'maand van het Heilig Hart' genoemd. Sacramentsdag is de tweede donderdag na Pinsteren.

Broederschap van de Rozenkrans

- De **Broederschap van de Rozenkrans** zorgt ervoor dat het feest van de heilige Rozenkrans zeer plechtig gevierd wordt op de eerste zondag van oktober, tenminste als de leerlingen dan terug zijn van vakantie anders op de eerstvolgende zondag dat ze terug zijn. Als altaar wordt het hoofdaltaar gekozen. Op alle dagen van het octaaf van het feest van het mysterie van de Rozenkrans zingen ze plechtig gebeden; tijdens dit feest van de Rozenkrans en tijdens een hoogmis (*Grande Messe*) worden de vespers plechtiger gevierd dan gewoonlijk; ook zo op alle hoofdfesten van de Heilige Maagd. Op elke zondag van elke maand zal er na de vespers een processie zijn binnen de kerk. Op het feest van de Rozenkrans en de feestdagen Maria-Lichtmis, Maria-Boodschap en Maria-Hemelvaart zullen de processies plechtiger zijn en zich afspelen in de kloostergangen van het seminarie. Op deze vier feestdagen zal tijdens de Hoogmis gezongen worden voor de levende leden van de broederschap en de dag direct volgend op deze feestdagen zal er een requiemmis gehouden worden voor de overleden leden van de broederschap.

.... *Dieu qui vous éclaire, qui vous guide et vous anime La famille est déjà établié nov 1831*

*Priester-Leraren
Reglement*

*Ontvankelijke jeugd
Reglement*

17 Oktober 1831

pasen 1843

*Broederschap
Heilig Hart*

*Broederschap
Heilige
Rezenkrans*

Monsieur le Directeur, Messieurs les Professeurs et Régents

Je veux moi même vous annoncer mon heureux retour à Liège ; je me porte bien; quoque il ait fait bien mauvais en route. Il y avait quelque chose qui contribuoit beaucoup à ma bonne humeur et à mon bonne santé; c' est le contentement, la tranquillité d' esprit avec la quelle j' ai quitté Rolduc.

J' ai cru reconnaître les derniers jours de mon séjour parmi vous, que votre ouvrage est véritablement l' oeuvre de Dieu, et que c' est lui-même qui vous éclaire, qui vous guide et vous anime.

Dès-lors il faut bien que cela réussisse et plus il y aura de contradictions, plus cela marchera droit au but. J' ai été si content de vous Messieurs; j' ai été si content des élèves la veille de mon départ, il me semble que la famille est déjà établié et c' est de cette famille que notre Seigneur dit, que étant reunie en son nom, il se trouvera au milieu de vous en travaillant tous les jours à votre propre perfection par une courageuse observance de votre petite règle. Je pense à vous tous les jours et vous recommande de mon mieux à la bonté de notre Dieu, il aura soin de vous.

Il faut que bien vite vous me donniez des nouvelles en bien détailléés, et que je sache quels élèves sortent ou entrent, afin que ma liste demeure exacte. Stimule les maintenans par l' annonce d' une premiere petit ou grand composition, don't je veux connaître les resultants dans chaque classe item les notes perdues. N' oubliez pas q' il faut dans la 6-de et 5-de classe quelques petis moyens d' émulation de plus: bons ou bonnes nottes en privileges, moyennant les quell on leur fait acheter tous les mois un ou deux petits ouvrages, de peu de valeur mais utiles.

Il faut que cette première année nulle part les études n' aient été mieux poussées qu' en 6-de et 5-de et dans toutes les branches; ce sont les pierres angulaire de l' établissement; les forts sujets doivent sortir de là. Que Messieurs Peeters et Leré se penent bien de cela et que M. le Directeur les seconde d' une manière special. Il faut que dans toutes les classes mais surtout dans ces deux, l' on passe attention à tout -- que à la bonne prononciation, à la quantité, à la bonne manière de lire afin que ces enfants deviennent insensiblement ,modèles en tout.

Comment fait le professeur ou préfets de balles? Sa fabrique, va t' elle? Les enfants de sa classe jouent ils?. Il faut beaucoup activer ce jeu si agréable, si innocent et si gymnastique Je vous charge M. le Directeur de saluer toute la jeunesse bien affectueusement pour moi, et de leur commander encore une fois en mon nom, l' ordre, le silence, l' étude et la gaieté, la modessée et les bonnes manières. Et que tous, maîtres et élèves, prient tous les jours pour moi . Recévez tous ma benediction,

Liège 20 nov. 1831 C. Evêque de Liège

Rolduc uit corr. van Bommel -> Schrijen [*Marc Hanson*]

- een grote familie; christelijke duiding door vergelijking met hartelijk samenzijn van de eerste christenen in de jonge kerk; apostelen [nb: Augustinus!!]
- leerlingen hebben dagelijks een portie plezier en ontspanning nodig ; ze moeten niet verdrinken in een moeras van ernst, wetenschap en vroomheid;
- kostschool moet geen mufte en inspiratieloze kerker zijn; maar een gezellig groot tehuis waar jongeren en oudere leerlingen ongedwongen met elkaar [!] omgingen; jongeren en ouderen leren van elkaar;
- zij moeten er ook plezier beleven en ontspanning vinden; hierdoor blijven ze beter gezond volgens van Bommel; *mens sana in corpore sano*;
- opletten voor overdreven hard werken; wie overdrijft in studie en gebed moet afgeremd worden; fysiek ontspannen in buitenlucht; geen eindeloze religieuze plechtigheden;
- combinatie van vroomheid en hoog studiepijl;
- klassieke talen prioriteit; Grieks en Latijn;
- ook *des qualites exterieurs*; goede houding, vlot en correct taalgebruik; eloquentia;

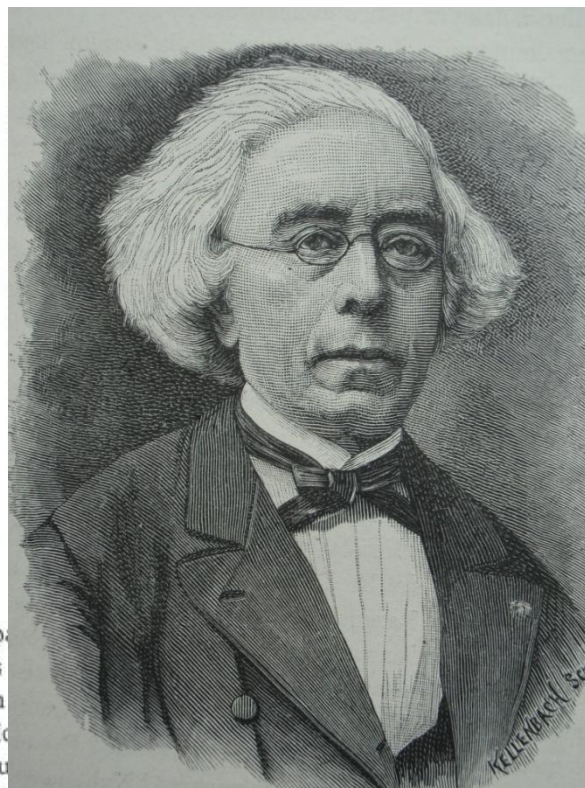
de Bonald, Lamennais, Bautain, Hermes, Schlegel, Windischmann, Goerres en Staudenmaier. Directeur Peters voerde reeds aanstonds in 1843 de werken van zijn vroegere collega Ubaghs als handboeken in. Het waren diens *Logicae seu philosophiae rationalis elementa* (1834, ²1836, ³1839), *Theodiceae seu theologiae naturalis elementa* (1841), *Ontologiae seu metaphysicae generalis elementa*

Pierre Canoy
Rolduc 1834-1836

Mgr P. F. H. CANOY,
Prof. phil. 1843—1852.

(1835, ²1839), *Précis d'anthropologie psychologique* (1837, ²1838, ³1843), *Précis de*

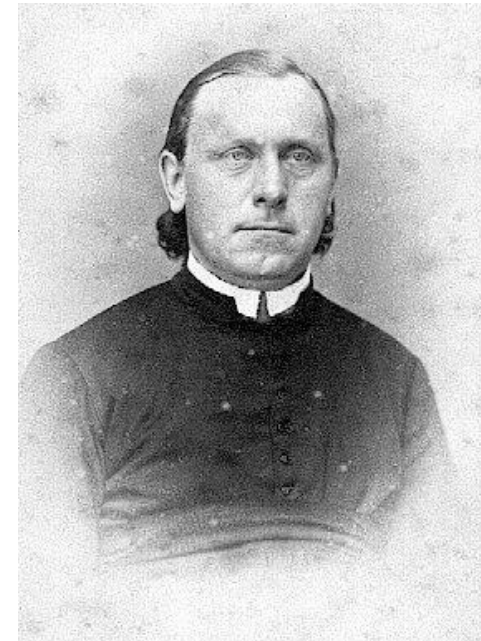
Jean Pierre
Thonissen 1817-
1891
Rolduc 1832-1833

bep
ties
van
ditio
Gru

listisch ontologisme meegemaakt. Hoe gering het vertrouwen in de menselijke rede en daarmee in de wijsbegeerte in deze tijd nog was, blijkt wel uit een passage in het programma van 1850, waar als „verus philosophiae scopus” wordt genoemd: „sententia rationalistarum exponitur et refellitur”; aan een positieve oplossing van de wijsgerige vraagstukken werd niet gedacht. Dat men echter te Rolduc niet onkundig bleef van hetgeen er in Nederland op wijsgerig gebied plaats vond, blijkt uit de vermelding van C. W. Opzoomer (1821—1892) onder het hoofd „pantheisme”; hier heeft men het Krausianisme van de jonge

Bisschop
Boermans 1815-
1900; rolduc
1833-1835 ;
philosophie
-In fide fides-
*[Paredis :auspice deo, in
cruce salus]*

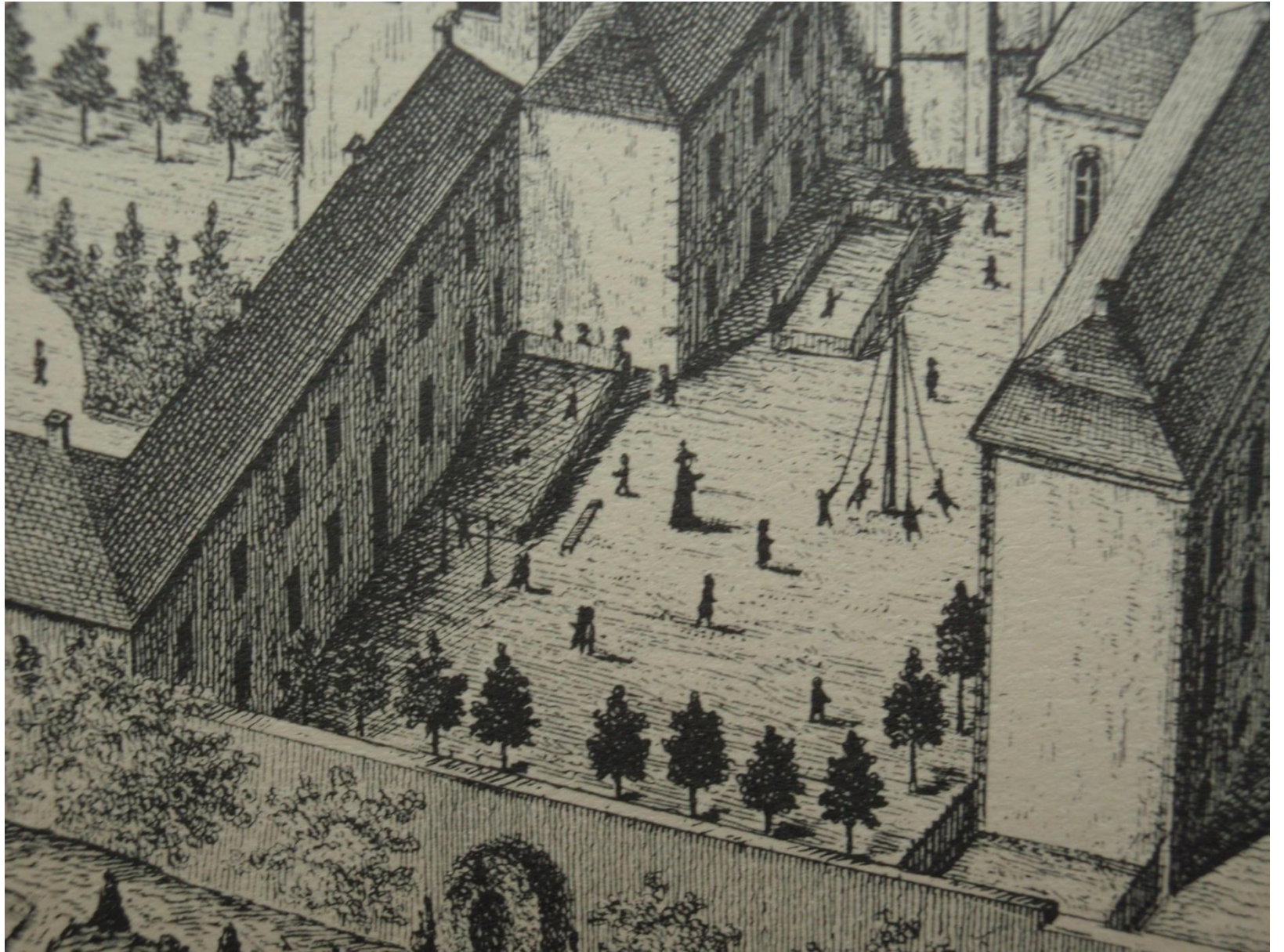

Bernard
Pothast;
1824-1904;
rolduc vanaf
1839

Louis Hubertus
Rutten 1809-
1891;Stichter
*Broeders van de
Beyart ;*

ik bleef dan wederom studeren en kon in 1831 mij te Luik aanbieden om op Rolduc de filosofie te studeren. Mijn examen was gunstig afgelopen en kreeg mijn admisse om bij de opening van het seminarie 17 octob. 1831 in te treden als student in de filosofie. Voor dien tijd was nog geen klein seminarie bekend. Mijn gedacht was, dat wij zouden behandeld worden als universalisten, goede kamer, vuur, wandelen en uitgaan na verlangen enz. doch dit viel tegen. Bij onze intreding werd ons aangewezen 1 kamer voor drie studenten, geen vuur of haard, het roken verboden, eene strikte discipline, geene voorrechten tegenover (gesteld) de studenten van de laagste scholen enz".

Waarde Kweekelingen!

Uw brief getuigt niet alleen van uw voortgang maar wel bijzonderlijk van uw opregte gezindheid en zuivere gevoelens.

Ik kon niets beters verlangen, of liever, gij hebt mijne verwachting verre overtroffen.

Ik zie met vreugde, dat godsdienst en deugd, pligtsbesef en ijver voor het welzijn van anderen, bij ulieden bovenaan staan. Nu, dat geeft mannen, die zich voor de maatschappij verdienstelijk, en voor zich zelven gelukkig zullen maken want waar zulk een grond is daar brengt God's zegen allerley vruchten voort.

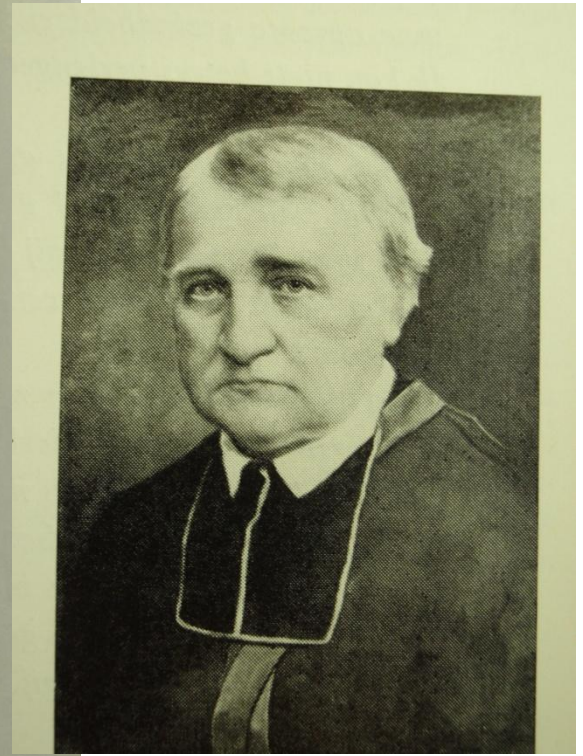
Gaat dan voort u dezen zegeningen meer en meer waardig te maken: blijft gehoorzaam aan uw dierbaare Leidsmannen, die zich zoo belangeloos voor uw welzijn opofferen, en mij in u midden vertegenwoordigen; gaat voort, met uw pligten opregt te behartigen, opdat gij, gedurende uw verblijf in die school der deugd, God's vrede in uw harten moget genieten, waarvan u de zoete smaak, zoo ik hoop, uw geheele leven lang zal bijblijven.

Ik bid voor u allen, en gij voor mij. Ontvangt mijnen zegen

Luik 24 January 1838

† C. Ep. Leod.

Aux élèves de l'Ecole normale à Rolduc

Dominicus
Van Laer
1805-1883
Rolduc 1831-1849

MANDEMENTS

LETTRES PASTOR

I

1830 - 1837

MANDEMENTS

LETTRES PASTOR

II

1838 - 1844

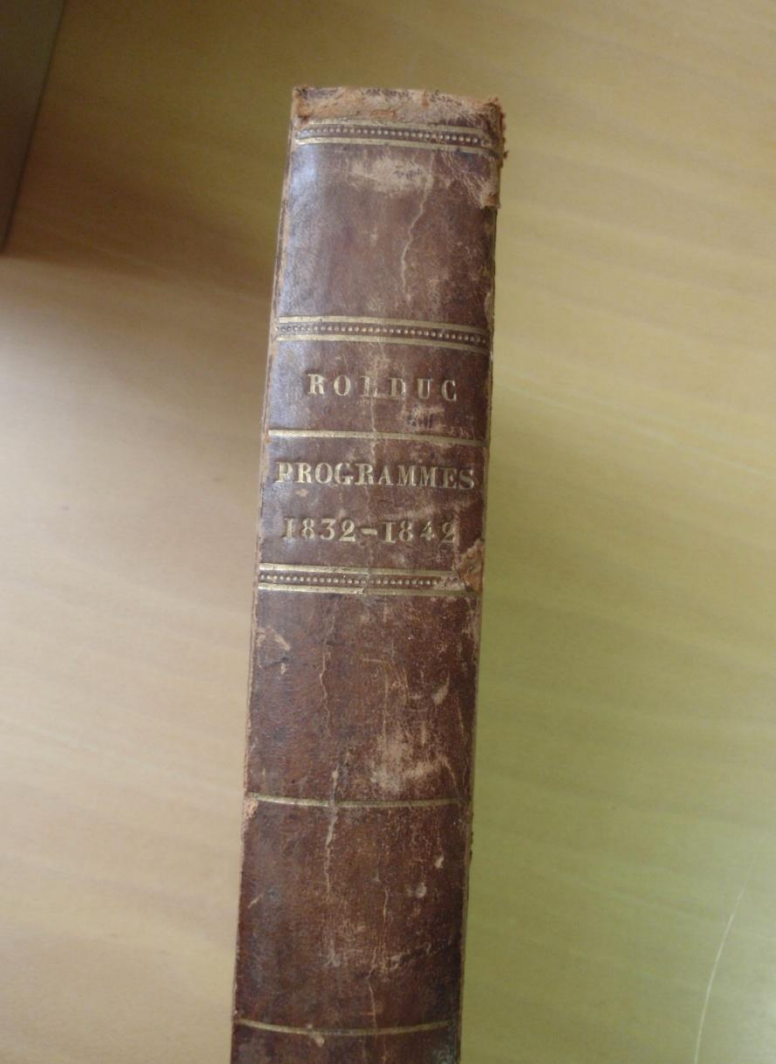
MANDEMENTS

LETTRES PASTOR

III

1845 - 1852

**Cornelius
Richardus
Antonius van
Bommel
1790 – 1852**

*De
tweede
stichter
van
Rolduc*

PRIEZ POUR L'AME

DE MONSEIGNEUR

Corneille-Richard-Antoine VAN BOMMEL,

Né à Leiden, 5 avril 1790;
Ordonné Prêtre à Maastricht, 8 juin 1816;
Directeur du petit Séminaire à Hageveld, 1817 - 1823;
Préconisé Evêque de Liège, 18 mai 1829;
Sacré à Liège, 15 novembre même année;
Prélat domestique de Sa Sainteté et Evêque assistant
au Trône Pontifical, mars 1843;
Décédé à Liège, 7 avril 1852;

Déposé dans l'Église du Séminaire à Liège, 14 avril même année,
et inhumé, le lendemain, dans un caveau sous le chœur de la dite Eglise.

« Qu'on imprime 60,000 pieux souvenirs, fort simples, à
» distribuer aux chers enfants de mon diocèse, afin qu'ils
» prient pour le repos de mon âme; et si Dieu me fait misé-
» ricorde, je prierai à mon tour bien ardemment pour eux
» et pour tous ceux qui s'occupent de leur éducation chré-
» tienne, pour tout mon clergé et pour tous mes diocésains. »
(Vœu manifesté par feu Monseigneur l'ÉVÊQUE de Liège, dans
une instruction à ses exécuteurs testamentaires.)

« Je vous donne ma bénédiction pour tout mon diocèse,
» pour le clergé, les communautés, les établissements d'in-
» struction et mes chers enfants qui ont tant prié pour moi. »
(Paroles prononcées par Monseigneur l'ÉVÊQUE, quelques moments
avant de mourir, en donnant sa dernière bénédiction à MM. NÈVEN
et JACQUEMOTTE, ses Vicaires généraux)

*Souvenez-vous de vos pasteurs, qui vous ont prêché la
parole de Dieu, et, considérant quelle a été la fin de leur vie,
imité leur foi.* PATER. — AVE. Hæb. XIII, 7.

R. I. P.

*Après plus de cinquante ans de ministère que Dieu veut avoir pour lui,
de nous prouver le motif de sa sainteté en le frappant. — Job XIX, 21.*